

Енергетика й досвід вищої школи – «вічний двигун» фармакології (роздуми про традиційну нараду завідувачів профільних кафедр навчальних закладів МОЗ України)

22 квітня 2015 року на базі Національного медичного університету імені О. О. Богомольця відбулася, з погляду пересічного викладача медичного вузу, чергова нарада завідувачів кафедр фармакології медичних університетів, академій Міністерства охорони здоров'я України, яку щорічно проводить головна з навчально-медичної роботи кафедра фармакології.

Але це зібрання було незвичайне – сорокове за період проведення таких нарад. Викладачі необхідного кожному лікареві предмету, сама прагматична матерія, яка має бути позбавлена емоційних орнаментів, а тримається виключно на абсолютно точних наукових фактах – хто вони ці особистості? Це викладачі кафедр фармакології, які доносять «тайни» лікарських засобів до студентів, щоб в майбутньому надати ефективну фармакотерапевтичну допомогу хворому. Закохані в свій жереб, у свою педагогічну райдугу, у тяжінні до невпинного пізнання дивовижного світу ліків, вони – лицарі медичних знань. Лицарі тому, що фармаколог обирає камертоном життя досить аскетичний спосіб, поза особистих стосунків з пацієнтами. То це, як хочете, вибір чистого служіння науці без гонитви за гонорарами. Дивіденди тут зовсім інші – фармакологи лікують людство.

Саме таким виглядав колективний портрет фармакологічного педагогічного загалу України, який уже сорокового разу ініціював та зібрав відомий метр у таких вимірах призначення, завідувач кафедри фармакології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, член-кореспондент НАН і НАМН України, професор Іван Сергійович Чекман. Він згадав першу нараду завідувачів кафедр фармакології, що відбулася в 1974 році, на якій було розроблено та затверджено про-

граму з фармакології. Активно виступали й вносили пропозиції з удосконалення програми відомі педагоги-учені, професори Ф. П. Трінус, В. М. Баскакова (м. Сімферополь), Г. Є. Батрак (м. Дніпропетровськ), Ю. І. Іванов (м. Чернівці), С. М. Кіт (м. Івано-Франківськ), І. В. Комісаров (м. Донецьк), Я. С. Максимович (м. Одеса), Р. В. Рудий (м. Львів), М. П. Скакун (м. Тернопіль), доцент В. І. Ліненко (м. Запоріжжя).

Програма наради, а скоріше, вільного обміну думками у процесі викладання предмета, була цікавою й насиченою. З дебютною доповіддю «Науково-методичні основи викладання фармакології студентам фармацевтичного факультету (заочна форма навчання)» виступив завідувач кафедри фармакології Національного фармацевтичного університету професор С. Ю. Штриголь. Необхідність обговорення та прийняття науково обґрунтованого рішення з цього питання зумовлено тим, що в багатьох медичних вузах відкриті фармацевтичні факультети (заочна форма навчання).

Не меншу зацікавленість викликала доповідь завідувача кафедри фармакології, патологічної фізіології, клінічної фармакології та клінічної фармації, ректора Київського медичного університету УАНМ, професора В. А. Туманова на тему: «Впровадження в навчальний процес з фармакології положень «Закону про освіту». Доповідач, як учасник багатьох нарад з цього питання, які проводило Міністерство освіти та науки України, а також Міністерство охорони здоров'я України, детально розповів про шляхи реалізації «Закону про освіту», його значення для вищої медичної освіти та викладання фармакології.

Щорічно на нарадах завідувачів кафедр фармакології аналізуються

результати державної атестації «Крок-1» з даного предмета. Тому великий інтерес викликала доповідь доцента кафедри фармакології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця доцента О. В. Шумейко на тему: «Науково-педагогічний аналіз результатів складання державного ліцензійного іспиту «Крок-1» за 2013/2014 навчальний рік у медичних вузах України студентами медичних факультетів».

На методичних нарадах значну увагу приділяють науково-методичним основам викладання фармакології різних груп лікарських засобів. Були зроблені доповіді щодо науково-методичних основ викладання фармакології препаратів, що впливають на аферентну нервову систему, – професором В. І. Опришком (м. Дніпропетровськ), психотропних препаратів – членом-кореспондентом НАМН України В. Й. Кресюном, професором В. В. Годован (м. Одеса), лікарських засобів, що впливають на функціональний стан нирок і водно-сольовий обмін, – професором І. І. Заморським (м. Чернівці), антибіотиків – професором К. А. Посоховою (м. Тернопіль), гепатопротекторів – професором Л. М. Шереметою (м. Івано-Франківськ), медикаментів, що впливають на мозковий кровообіг, – професором І. Ф. Беленічевим (м. Запоріжжя).

Зацікавленість учасників наради викликала лекція завідувача кафедри фармакології та медичної рецептури Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова професора Н. І. Волощук: «Науково-методичні основи викладання загальної фармакології з урахуванням сучасних

досягнень біологічної та медичної науки».

На таких зібраннях завідувачі кафедр приділяють увагу поліпшенню викладання лекцій шляхом їхнього рецензування. На цій нараді проаналізовано рецензії на дві лекції: завідувача кафедри фармакології Буковинського державного медичного університету професора І. І. Заморського на тему: «Фармакологія синтетичних протимікробних препаратів» та доцента кафедри фармакології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця Р. С. Довганя на тему: «Фармакологія лікарських засобів, що впливають на слизову оболонку ротової порожнини, пульпу та тверді тканини зуба».

Викладачі кафедр фармакології приділяють увагу підготовці та виданню підручників, посібників для студентів. Підготовку нових книг для студентства висвітлила в аналітичному виступі професор кафедри фармакології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця Н. О. Горчакова.

Учасники наради прийняли рішення щодо організації щорічних читань, присвячених пам'яті академіка О. І. Черкеса в травні місяці.

Невимушеній тональності наради сприяв стиль її модератора професора І. С. Чекмана.

Відомий парадоксальний вислів: «Знання – сила, всезнання – слабкість». Але щодо фармакології, то саме педагогічне всезнання – її рушійна сила. Це довела зустріч прибічників обраної дисципліни весною 2015 року.

Ю. Г. Віленський,
кандидат медичних наук